

Trilbyhatten i tiden

Decenniet du är född i drar ner dig i djupet som bly, och alla släta ansikten uppe vid ytan har en kristallklar bild av vem du är.

[En boomer](#) avslöjas obarmhärtigt av tunga saker som felanvända emojis, allt medan 40-talister ersätts av andra -ister och så småningom av en generation Z...

Något blir alltid "helt rätt" och något annat "helt fel" ... precis som på skolgården. Decenniefixeringen, "talismen" sorterar ut oss.

Gamla vitsar och attribut slaktas ut och jag inser att Pär Lagerkvists *Den fordringsfulla gästen*, som inte alls är en rolig historia, den handlar om mig. Frågor av det slaget håller mig vaken om nätterna. Män i min riskgrupp med min buskiga blick håller i sitt grepp om tillvaron, med en viss desperation. Men jag frågar mig, är våra liv isolerade i tiden?

Jag minns att jag var beskäftig, som ung. Självklart var allting glasklart för mig i en nästan evig tid. Sedan plötsligt, som gammal, blir det hela mera oklart. Men att det fanns en värld före nollnoll, innan allt blev post-, det är ändå glasklart. En värld av kamp och murarskjortor. Full av askkoppar och hopp om något bättre.

Konventionerna hade "fimpats" och var borta för alltid. Trodde vi. Idéerna från åren av vett och etikett och annan borgerlig bråte var borta – men nu, till boomerns förvåning, kommer de igen. Är det coolt att ha svarta skor till bruna byxor? Kan jag skåla med värdinnan? Hur hälsar man på kungen?

Varför blir allting klassiskt, om och om igen? Gitarrsolon till exempel, eller Bullens korv. Eller en trilbyhatt. När alla inblandade i livets parentes parkerats i vattentäta skot hörs så suckar ur mossan:

– 40-talister var väl en författargeneration med pressveck och cigarett?

Kostymklädda, slätrakade och gravallvarliga. Skrev svåra dikter. Och damerna behöll hatten på i alla lägen. I alla fall på bio. Folk titulerade varandra. Livet ut.

Orden flimrar förbi och dör. Eller blir fula eller oanvändbara. En princip ersätts av en annan. Nutid kräver alltid något annat och mustascher och cigarrer är för tillfället på retur. Men när infaller nutiden? Nu? Det är ingen självklarhet, men den är inte Nu.

Den har redan varit.

Trilbyhatten, en hipsterfavorit inköpt på loppis, kunde på sextiotalet sitta på en försäljningsingenjör i betongbranschen. Eller på en omvittnat rolig man och underhållare, med många följare, som vi skulle ha uttryckt saken i dag. Olle Adolphson, han som skrev Trubbel. Häcklaren av rekordårens rivningsraseri.

Han kallades trubadur och var en cool kille som festade till med en annan cool kille, en skådespelare som hette Gösta Ekman en gång på Österlen för sextio år sedan.

Läser jag i min nattlektyr, Jan Malmborgs biografi om Olle Adolphson.

Tidig morgon. Jag funderar över detta och på vägen till affären möter jag en tjugooåring i en sprillans ny vit trenchcoat, väl i butiken, en något äldre mamma och hennes barn som glatt gnolar i sina munskydd "...Har ni sett Amanda Lundbom ... hon är inte någon ungdom ..." ?

Själv håller jag andan och räknar in två tidsmarkörer från första världskriget på bara tio minuter, betalar och går ut. Att trenderna växlar är knappast någon nyhet. Då ockuperade vi gamla hus.

Nu river vi det gamla och ropar efter förtätning. Jag går hem till ljudet av pålkranar med de klassiska korvarna i en påse. Med Bullens bild på burken.

Natt. Jag slumrar till och väcks av gnisslet. I det bleka morgonljuset sätter jag mig i soffan och googlar på de döda ... det känns som att hålla kikaren bakåfram. Alla är långt borta men ändå nära. Den tidiga spårvagnen, den som börjar dagen, gnisslar vidare åt något håll, minnet av de som farit väcker saknad och kanske mer än så. Myriader av virus väntar bakom hörnet och världen byter skepnad en gång för mycket. Ett myller av relevanta åsikter tågar vidare i släptåg med en ny teknik som skall frälsa oss från den gamla.

Någon gång, imorgon kanske, kan vi kanske känna oss säkra och askkopporna, dom finns på loppis och är samlarobjekt för esteter. Inom mig rivs de gamla husen och in i drömmen, som en inkräktare, kliver räddningen in. En flinande emoji med trilbyhatt som tvingar mig att se ner i djupet av mig själv. Djupt ner på en främmande figur som är jag men i en helt annan upplaga, en daterad figur. Trilbyhatten viskar: du relativiserar men glöm inte att du redan spårat fast i det gamla ... det gör alla...

I hjärnan, i hippocampus med hundra miljoner backupper i hjärnbarken lyser minnen upp som tända av fotoblixtar, tidsmaskinen bakom pannbenet gör dem verkliga. Den blixtrar på alldeles oavsett vad jag vill, kanske i demensen också. Och vad vet jag idag om vad jag minns i morgon? Spårvagnarna gnisslar och husen byggs upp igen. När börjar den nya världen? När slutar den gamla?

Jag stänger datorn och tar upp min nattlektyr. Gamla människor läser biografier. Lusten att rota i det gamla är oemotståndlig och känns bara en aning skamlig numera. Och tillbaka till trubadurens kalas på Österlen, långt ner på en vänstersida läser jag Ekmans replik som den återgetts av ett vittne. Till min lycka inser jag att humorn inte behöver ha en sista förbrukningsdag. [Det milda vansinnets humor](#) är lika irrationell som tidlös. Förlösande. Ingen roasting, ingen polemik.

Ekman viker sig dubbel av skratt och utbrister, utan synbart

sammanhang:

– Jag minns det redan!

Ok boomer.

Text: Farbror Mosterberg

Foto: Trilbyhatt från V&A Albert Viktoria Museum shop, publicerad på Flickr och [Wicker Paradise blog](#).

Läs här också [en recension](#) av Trubbel: berättelsen om Olle Adolphson, av Jan Malmborg.